

Забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання як один із пріоритетних напрямків національної безпеки держави

*Гончарова І.О., студентка гр.УБм-21 юридичного факультету СумДУ
Науковий керівник - Семенов В.М., к.держ.упр., доц.кафедри права СумДУ*

Процес виникнення та створення української держави в першу чергу обумовлений проблемами забезпечення її національної безпеки. Нині в українській і російській науковій літературі відбуваються гострі дискусії щодо визначення поняття, суті національної безпеки, змісту основних загроз та реакції на них. Цілком очевидним та зрозумілим на сьогодні є те, що подальше функціонування та сталий розвиток України як суверенної, демократичної держави залежить від реалізації внутрішньої та зовнішньої політики стосовно захисту інтересів держави, суспільства, особи [1].

Слід зазначити, що аналіз нормативних документів, праць вітчизняних та іноземних дослідників дають різні тлумачення сутності поняття “національна безпека”, вкладають в це поняття різний зміст. Відсутність єдиного розуміння такого явища, як національна безпека, негативно впливає на процес формування державної політики щодо забезпечення національної безпеки країни [6].

Щодо поняття “національної безпеки” для України, то в процесі досліджень Ситник Г.П. водночас сформулював два підходи стосовно даного визначення. Згідно з першим, національна безпека розглядається в контексті національних інтересів, а згідно з другим - у контексті базисних цінностей суспільства [7, с. 21].

Так, Ліпкан В.А. зазначає, що національна безпека являє собою тріаду державної, суспільної та особистої безпеки, яка гарантується державними та недержавними інституціями [5, с. 365].

Взагалі, національна безпека України, включає внутрішньополітичний, економічний, міжнародний, інформаційний, військовий, прикордонний, екологічний, технологічний захист, а також захист від тероризму [4].

Слід зауважити, що для окремих держав складові національної безпеки будуть певним чином відрізнятися, так як кожна країна має своє коло національних інтересів та своє бачення на низку загроз щодо їх досягнення та уникнення [7, с. 97].

Однак, економічна безпека є вагомим складовою частиною національної безпеки будь-якої країни. В Україні питання забезпечення економічної безпеки розглядається як один із найважливіших національних пріоритетів, який вимагає посиленої уваги представників владних структур, політичних партій, науковців, широкої громадськості.

Одночасно, слід зауважити, що якими б ідеальними не були умови забезпечення економічної безпеки, ця категорія навіть у економічно передових та розвинутих країнах є відносною та мінливою. Адже жодна країна незалежно від суспільно-політичного устрою може піддаватися як внутрішнім, так і зовнішнім загрозам, що призводять до небезпеки.

Саме тому необхідно зупинити увагу на економічній безпеці зсередини країни, а саме: недосконалість та недовершеність законодавчої бази; зростання нерівномірності соціально-економічного розвитку регіонів; деформована структура української економіки; низький рівень внутрішніх інвестицій; сильний податковий тиск на суб'єктів господарювання; недосконалість податкової системи; застаріле та зношене устаткування в стратегічних галузях економіки; низька конкурентоспроможність вітчизняної продукції; поширеність тіньової економіки; слабка розвиненість фондового ринку; високий рівень інфляції; корупція; лобіювання олігархами законів на власну користь [4].

Економічна безпека держави є складною багаторівневою системою, яка неодмінно потребує захисту всіх її компонентів на різних рівнях ієрархії управління економікою: держави, регіону, галузі, сектора економіки, окремого підприємства, особи.

Виходячи з цього, економічна безпека суб'єктів господарювання відіграє визначальну роль у зміцненні безпеки національної економіки і є передумовою її стабільного розвитку [2, с. 9].

У зв'язку з цим необхідно зазначити, що лише за ефективного розвитку підприємництва, незалежно від форми власності та сфери діяльності, можна говорити про стабільний розвиток економіки держави, про забезпечення соціально-економічних гарантій населення та створення умов для захисту економічних та національних інтересів держави. Адже тільки за рахунок чітко

організованої системи економічної безпеки суб'єкт господарювання зможе ефективно розвиватися, сплачувати податки, створювати нові робочі місця, бути конкурентоспроможним та вносити свій внесок у розвиток галузі, підприємництва і держави загалом.

Саме тому економічна безпека суб'єктів господарювання залежить передусім від наявності правової системи її захисту та ефективного механізму забезпечення реалізації. Гарантом економічної безпеки учасників господарських відносин є держава [4].

У такому разі формування сприятливого, прозорого та передбачуваного правового і економічного поля для реалізації громадянами права на підприємницьку діяльність є невід'ємним завданням держави. Доцільно говорити про наявність взаємозв'язку між забезпеченням вільного підприємництва та соціально-економічним зростанням держави, формуванням визначальних складників системи безпеки національної економіки. Відповідно до цього належний рівень економічної безпеки підприємства є запорукою соціального та економічного розвитку держави [2, с. 9].

Організація заходів пов'язаних з економічною безпекою будь-якого підприємства базується на таких соновних принципах: безумовне виконання норм діючого законодавства України та інших нормативно-правових актів, які регулюють питання організації та забезпечення економічної безпеки; вдосконалення і розвиток внутрішньої системи економічної безпеки підприємства; віднесення інформації до комерційної таємниці, її захист; забезпечення економічного та раціонального використання фінансово-економічних та матеріальних ресурсів; попередження випадків завдання економічних та фінансових збитків з корисних мотивів або недбалого виконання своїх професійних обов'язків персоналом підприємства; дотримання організаційної культури тощо.

Всі зазначені принципи повинні реалізуватися комплексно, безперервно, оперативно та централізовано [4].

Узагальнюючи вищезазначене, на думку Губені Ю.Е. та Андрієва В.І. можливо стверджувати, що економічна безпека держави - це здатність її суб'єктів господарювання забезпечувати ефективне задоволення суспільних потреб на національному і міжнародному рівнях. Іншими словами, економічна безпека - це сукупність внутрішніх і зовнішніх умов, які сприяють ефективному динамічному росту національної економіки, її здатності задовольняти потреби суспільства, держави, індивіда, забезпечувати конкурентоспроможність на зовнішніх і внутрішніх ринках, що убезпечує її від негативного впливу різного роду загроз і втрат [3].

Таким чином, сталий та динамічний розвиток національної безпеки України передусім залежить від її основної економічної складової, адже світові ринки тісно пов'язані з економічною безпекою країни. Так, забезпечення економічної безпеки, а саме забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання як невід'ємної складової збереження захисту національної безпеки - це гарантія незалежності країни, підвищення авторитету держави, умова стабільності й ефективної життєдіяльності суспільства, досягнення успіху, міжнародне визнання, а також неабиякий успіх у галузі інвестування з боку іноземних компаній та інших країн.

Література:

1. Антонов В.О. Поняття і зміст системи національної безпеки / В.О. Антонов // [Електронний ресурс] - режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/dip/2010.
2. Васильців Т.Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення: Монографія / Т.Г. Васильців - Львів: Арал, 2008. - 384 с.
3. Губені Ю.Е., Андрієв В.І. Економічна безпека держави та показники її оцінки / Ю.Е. Губені, В.І. Андрієв // [Електронний ресурс] - режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/En_oif/2012_9_1/40.pdf.
4. Живко З.Б., Петренко Л.М. Економічні аспекти національної безпеки України в контексті економічної безпеки підприємства / З.Б. Живко, Л.М. Петренко // [Електронний ресурс] - режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ekfor/2013_1/1.pdf.
5. Ліпкан В.А. Теорія національної безпеки: Підручник / В.А. Ліпкан. - К.: КНТ, 2009. - 631 с.
6. Пасічник В. Суть та особливості національної безпеки / В. Пасічник // [Електронний ресурс] - режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Edu/2011_26/fail/pasichnyk.pdf.
7. Ситник Г.П., Олуйко В.М., Вавринчук М.П. Національна безпека України: теорія і практика:

Навчальний посібник. / Г.П. Ситник. - Хмельницький; Київ.: Вид-во “Кондор”, 2007. – 616 с.

Міжнародно-правове забезпечення стабільності та безпеки суспільства : матеріали науково-теоретичної конференції викладачів, аспірантів та студ. юридичного фак-ту, м. Суми, 25 травня 2013 р. / Ред.кол.: А.М. Куліш, М.М. Бурбика, М.І. Логвиненко, В.М. Семенов, А.В. Баранова. — Суми : СумДУ, 2013. — С. 129-131.